

Sein und Zeit – překlad

Překlad velkého filosofického díla do jiného jazyka znamená vždycky mimořádnou kulturní událost, tj. především událost pro myšlenkovou kulturu nového jazykového prostředí, ale také pro myšlenkový svět překládaného díla. Dobře víme a často také opakujeme, že každý překlad je vždy zároveň výkladem. Takový překlad-výklad musí především původní dílo dobře přechyt – a již toto čtení znamená, že daný text musí být takřikajíc dešifrován, neboť to, co leží jakoby mrtvě před čtenářem – a tedy také před překladatelem –, je pouhý potištěný papír. Jeden žijící německý filosof charakterizoval hermeneutiku jako disciplínu, která nás naučí najít v textu to, co tam není. To ovšem dělá každý Němec, když čte „Sein und Zeit“. Překladaelé do češtiny jsou však konfrontováni ještě s druhou výzvou, která souvisí s tím, že možnost dešifrování smyslu německého originálu je neoddělitelně spjata s nezbytností který v samotném textu jako součást tento nejsoucí, ale rozpoznáný smysl znovu nějak zašifrovat, což zejména znamená: pochopit svým vlastním myšlením, svým vlastním chápáním a rozumem. Naše myšlení je ovšem vždycky do velké míry strukturováno jazykově. Má-li český čtenář dešifrovat německý text v jeho skutečném, ale ne-jsoucím smyslu tak, že jej ihned znovu zašifruje do česky strukturovaného myšlení, dostává se pochopitelně do mnohem nesnadnějšího postavení než čtenář německý (i když nejenom průměrný německý čtenář, ale ani čtenář filosoficky „znalý“ tu není v postavení nijak závidění hodném).

Až dosud jsme byli my, donedávna nemnozí čeští čtenáři „Sein und Zeit“, odkázáni sami na sebe a na své kolegy a učitele – a tu je třeba vděčně vzpomenout zejména Jana Patočky. Dnes tedy máme v tomto ohledu významnou pomoc v právě vyšlém českém překladu „Bytí a času“. Je obecně známa okřídlená myšlenka, že je každý tolikrát člověkem, v kolika jazycích se ubytoval a zdomácnil. Budiž nám dovoleno aplikovat tuto zkušenost také na knihy a jejich osudy. V jistém smyslu můžeme tuto významnou chvíli oslavit jako jedno z dalších zrození Heideggerova epochálního díla z roku 1927, zrození v novém těle překladu do českého jazyka. Oživuje tím zcela novým způsobem nejen toto dílo samo, ale jakýmsi novým způsobem se obohacuje a vpravdě oživuje také český filosofický jazyk. Musíme však pamatovat, že tento překlad – jako ostatně každý překlad – je zase jenom potištěným papírem. Pro každého z českých čtenářů se text této knihy stává výzvou ke čtení, studiu a porozumění tomu, co tam jak řečeno – vlastně není a být nemůže. Jak smysl německého originálu, tak smysl českého překladu nemůže být prostě nalezen, nýbrž může být jen vždycky znovu uskutečňován filosoficky připraveným a zejména filosoficky angažovaným čtenářem.

(Praha, 960625-2.)